

הגהות הב"ח

(ב) גמ' לו דלמא מצי אילי... (ג) רשב"ס ד"ה חזק... (ד) ר"ה חזק... (ה) ר"ה חזק...

מוסר תוספות

א. דלחכי איל חזק... ב. כמגו דאי בעי אמר... ג. כמגו דאי בעי אמר... ד. כמגו דאי בעי אמר...

רבינו גרשום

כל שהעול כובשו. שהיו רגילין לתרוש אילנות במחרישה כשדה זרעים ומשימין עול בראשי השורים כעין שאנו רגילין ואם מכה העול באילן כשהוא חרוש והעול כופף את האילן ודאי מכרו דלא היה דבר חשוב ואין שיש בהן כח דאין העול יכול לכוּבשן הוה שריו: הוה בדיקלי. בענין כל שהעול לו בחבל: בעא מניה רב אחא מרב ששת. אמר אבא רבא קרקע אני מוכר לך חזק מוכר זה וחזק מסדן פלוני ואיכא חרובין אחריני מוכרין וסדן שקמה מהו. מי אמרי' הוואל דבלא נתאי נמי לא מכר שום חרוב מוכר ולא שום סדן שקמה דקתני מתני' לא מכר לא חרוב המוכר ולא סדן שקמה והאי הוואל דאקדק מתני' ליה הכי חזק מסדן פלוני לטפוי ללוקח קאמי דמשמע הכי הוא דלא יקנה הא שאר חרובין קני. או דלמא אפי' שאר חרובין נמי לא קני והאי דקאמר הכי משום האי טעמא דאמרי' לקמן לדימי: א"ל לא קני אפי' שאר חרובין: חרוב. דאפי' שאר חרובין נמי לא קנה: דאילו אמר ליה מוכר ללוקח שריו אני מוכר לך חזק משהו פלוני. כלומר חזק מן אותה שדה. וכי מי אמרי' הוואל דלא קני הא אחריניתא דליה קני בתמיא. והא לא אמר ליה שריו מוכר לך. אלא לדימי דאמר ליה שריו אני מוכר לך חזק משהו פלוני שאני נותן לך באותן דמים שנתתי לך זו. אבל אינו מן האחרות שתרצה אתן לך באותן דמים שנתתי לך זו. והא נמי ליהיב דאמר ליה חזק מחרוב פלוני וחזק מסדן פלוני אפי' בלאו הכי לא קני ליה. לדימי אמרי' ליה. כלומר שאותן איני

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא ע.

דייני גולה. שמואל וקרנא זבי"ק דכנהדרין (דף פ"ו ע"ט): כל שהעול כובשו. חורשין היו צבקר סביב האילנות ואם העול כופף את האילן ועובר השור לדרכו ואין האילן מעכב השור לא חשיב. ומיהו אם אין אילנות גדולים צדדה אליו חלו השור כדלמאן [ע"ט:] גבי דיקלי:

הא דיקלי. מילתיה דרב: הא פלוני. שהעול כובשו דשיעור דעליית ככל לא שייך צהו דכלל חזל עולין בכל שאר אילנות על ידי ענפים המתפללים לכל כד. ושיעורא דכבישת עול נמי איכא למימר דלא שייך דיקלי דאפי' היכא דכביש ליה עול חשיב הוא אם עולין לו כחזל: חזק מחרוב. המורכב פלוני חזק מסדן פלוני והוה צה הרבה חרובין וסדנא מהו דלאס הוה שמיק לא היו מוכרין ככלל שדה אבל עכשו ששייר אחד איכא למימר דשאר חרובין מוכר לו או דלמא שירי לא יגרע כמו אלף אפילו שאר חרובין נמי לא קני הלוּקח דבשביל שייעה המוכר את כח שלו שפירש צפירוש איני מוכר לו ההוא חרוב אין לנו לגרע כמו ששאר אלף איכא מילתא לטפוי כהאי חזק כגון דרך מטפיין ליה כדלמא דמתמיתין! ומודי ר"ע צומן שאמר לו חזק מאלו שאינו רריך ליקח לו דרך והאי חזק מחרוב פלוני דקאמר לשייר דרך להאי (ט) דקל נתכוין ולא למעט השאר אפי' לרבין נמי איכא למימר לפיכך אמר חזק מחרוב פלוני דבההוא חרוב היה חפץ יותר וכל היה רוצה שיתבענו לוקח לדין ולחרוב זה איכיון לשופרא דשטרטא אכל על שאר חרובין לא חשיב לכתוב שופרא דשטרטא דמימי צוטמ הוא צמאי דק"ל שאין חרוב המורכב נמכר ככלל שדה. כן נראה בעיני ועיקר: (הג"ה.) א"ל לא קנה. לא הוא ולא זולתו דכיון שאפי' לא פירש ליה חזק כגון אלו אינו נמכרין ככלל שדה ה"נ לא קנה ולא פירש הללו אלף להודיעו שכל אילן

חזק מחרוב פלוני אותו לא קני. לא גרסינן אותו חרוב דהא מסיק דשאר חרובין נמי לא קנה ומיהו לפי הספרים דגרסי צמר הכי חלו לגמי ה"נ לגמי גרסי' ליה שפיר דמי חרוב לא קנה צקרקע א: א"ל דלמא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי. אפילו למ"ד

(כמוצות יט.) מודה צטרטא שכתבו רריך לקיימו ומיהו לא לומר דפרועה הוא ולא אמר א"כ שטרך בידי מאי בעי התם משום דזימנין אפשיטי דספרא זייר ליה דעל הלוה ליתן שטר כתיבת השטר ופעמים כשאין לו ללוה נותן המלוה בשבילו אכל הכא אין על הנפקד ליתן שטר ועוד דהתם ליה מאמין למלוה להניח שטר בידי משום דכתיב ציה תומת שירים נתחם! כדלמא"ר בהמפקד (צ"מ דף נה.) אכל הנפקד אינו מאמין את המפקד ולעולם אינו מחזיר את הפקדון עד שיחזיר לו השטר ועוד דאין מדקדק כל כך ליה חרוב פלוני לפי ששעה לו טובה: ור"י מאי ליה שטרך בידי מאי בעי. לאו משום דליהו מיגו צמקוס עדים אפריך דא"כ מאי משמי וליטעמין לך א"ל נאנסו מי מצי אמר ליה שטרך בידי מאי בעי הא כי אמר נאנסו לא מוכחא מילתא ללאו קושטא קאמר דא"כ ששטר בידי יכול להיות שנאנסו! אלף אורי' דס"ד דמקשה דהא דקאמר דנאמן נאמן לגמרי קאמר אפי' בלא שבועה ה' ולכן היה סבור דכללו מיגו דנאנסו מצי למימר החזרתי לך דאי ע"י מיגו דנאנסו אמאי נאמן בלא שבועה ולהכי פריך ולימא ליה שטרך בידי מאי בעי ומשני דמטעם מיגו נאמן ופריך כי אמר נאנסו לאו שבועה בעי:

מרב חסדא המפקד אצל חבירו בשטר ואמר לו החזרתים לך מהו מי אמרינן מיגו דאי בעי אמר נאנסו מהימן השתא נמי מהימן או דלמא (ב) אמר ליה שטרך בידי מאי בעי א"ל מהימן ולימא ליה שטרך בידי מאי בעי א"ל וליטעמין וכי א"ל נאנסו מי מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי אמר ליה סוף

שבאותה שדה הרי הן כמו אלו ולא נמכרו. ע"כ:) ה"ג אישיבא חזק מחרוב פלוני חזק מסדן פלוני לא קנה. ולא גרסינן אותו חרוב לא קנה דא"כ קשיא מעלייתא היא ולא מצי לתרוני לקמיה שאר חרובין נמי לא קנה: לא שאר חרובין נמי לא קנה: דהאי דקתני לא קנה אשאר חרובין קאי וכל שכן האי דקמשייר ולאשמועינן אחא דלא הפסיד שאר חרובין בשביל ההוא ששייר יחיד: סדע. דלא קני: חזק משהו פלוני. הסמוך (א) לו חזק למיכר: הא אחריני קני. בתמיה והלא אמת מוכר לו ולא השאר: ה"ג אלא לא קני ה"נ לא קני. כלומר אלא פשיטא לן דלא קני הלוּקח שאר שדות דהא המוכר שדה אחת לא מכר כל שדותיו ככלל ובשביל שאמר שטות זה חזק משהו פלוני אין לנו לומר שמכר מה שלא רצה למכור דשדה אחת נתכוין למכור ולא שמי שדות ה"ג המוכר את השדה לא מכר חרוב וסדן דחשיב שדה פשוט וסדן חרובין לא חשיב שדה פשוט אחת מהן בלא צורך אין לנו לומר שמכר השאר: ואית דגרסו אלא לגמי ה"ג דמי. כלומר באתו שדה שמכר שייר לעצמו דמי ההוא שדה דקאמר חזק משהו פלוני ה"ג ה"ק שדה מכור לך חזק מדמי חרוב פלוני ויש עוד פירושים אחרים ולא נהירא כלל גירסא זו ופירושה (י) משוּבש היה צספרים ליתן טעם צדצר כיון דלא קני אמאי קאמר חזק משהו פלוני ומיהו הטעם דכפרישית לשייר ליה דרך לההוא חרוב או לההוא שדה ששייר נתכוין וכדלמא"ר נמי (לעיל דף סג.) גבי על מנת שהדיוטא העלוונה שלי ששייר מקום זיזין ומיהו איכא דליכא לטפוי שום דבר אין לנו לומר כיון דליכא לטפוי לגרועי נתכוין דדי לנו אם אינו מטפי ומריחא צשיוור אלף שיפסק בתמיה: חזק מחלי סדן פלוני מהו. ולהאי לישנא פשיטא ליה דחזק מסדן פלוני לא קנה נמי שאר סדנין: שאר חרובין פשיטא הוא דלא קני. כדלמא"ר טעם לעיל חזק משהו פלוני דאי א"ל כו': ומשני לא מצי ששייר צבאוס חרוב נמי לא קנה. והא דקתני שאר חרובין לא קנה הכל קורא שאר חרובין אפילו חרוב המוכר ולא מצי א"ל קני ה"ג לא קני: צעא מנייה רב עמרם כו'. משום דדייני גולה נקט לה הכא: כשטר. שכתב כמה הפקדו לו ותתמו צעדים ואתני ליה האי שטרטא דלא מצי טעין נפקד להד"מ: וא"ל נפקד היום ולמחר החזרתי לך מהו דהא ק"ל צחוקת הצמים (לעיל דף מה:) דהמפקד את חבירו צעדים א"ל להחזיר צעדים אכל הכא דאיכא שטר ציד המפקד מי אמרינן דה"נ מהימן מיגו דאי בעי אמר נאנסו והוה מהימן ובשבועה דלקמן [ע"ג] וכדכתיב שבועה ה' מהיה צין שניהם (שמות כג) שהחזירה האמינתו לנפקד השתא נמי מהימן ובשבועה דלקמן [ע"ג] דמה לו לשקר אי צבי הוה פטר נפשיה צטענת שקר דנאנסו ומשום דלא רצה לשקר ואמר החזרתי נאמן: או דלמא אמר ליה. מפקד שטרך בידי מאי בעי לא היה לך להניח השטר בידי אילו החזרת לי פקדוני כדי שלא לחזור ואתבענו וכמו מה לי לשקר צמקוס עדים דמי ולא אמרינן מה לו לשקר: וליטעמין אילו אמר ליה נאנסו כו'. הלכך לא מצי לטעמן מפקד שטרך בידי מאי בעי ולמה לי לשקר צמקוס עדים לא דמי דהא עבד איניש למיכר ואתמר ואמר צבצמי את שטרי ונפקד נמי לא הוה חייש לשטרטא צעדים דהוה מצי למיפטר נפשיה צטענת אונס אכל מלוה לא צלמי צבטרטא ולא מצי טעין ליה פירושא דא"ל איך שטרך בידי מאי בעי וגבי ליה ליכא שום מיגו דאפי' טעין נאנסו רריך לשלם דלמא הוה נתימה:

עין משפט

גב א ב מיי פכ"ד מהל' מיינה ה"י כי סמך עשין פכ טוש"ע ח"מ כ"י רעו ספיק ד: גב ג טוש"ע ספיק ד בהג"ה: גה ד טור סס וע"י צבי"י: גו ה מ"י פ"צ מהל' ספיקות מהל' יכ סמך עשין פכ טוש"ע ח"מ כ"י רעו ספיק ד: גה טוש"ע ח"מ כ"י רעו ספיק ד:

רבינו גרשום

נתן לך אלא בדמים יקרים אבל האחרים אמנם לך חרוב אלוה. ואמר לך המורה"ה האי לישנא לדמי לאו דוקא כל כך. אלא האי לישנא מסתבר שפיר דמכב אלא לא קני הכא נמי לא קני: חזק מחזי חרוב מחזי סדן שקמה פלוני מהו. מי אמרי' לא היו דביבאו הכי לא קני שאר חרובין מוכרין והאי דקאמר הכי לגרועי לנפשיה קאמי ושאר חרובין דדאי לא קני. והאי חזי חרוב דשייר קני הלוּקח או לא. אלא לדמי שאמר לו שריו אני מוכר לך חזק מחזי שדה פלוני שאני נותן לך באותן דמי שקניתי זו. והא נמי להיבא דאמר ליה שריו אני מוכר לך חזק מחזי חרוב פלוני שאני מוכר בדמים של שאר חרובין דעלמא אלא בדמים יקרים ולא קנה כלום מן החרובין. והא נמי מונה בספר לישנא אחריני אלא דלא קני הכא נמי לא קני: בשטר. שכתב בשטר והידי עדים כמה הפקיד לו: מגו דאי בעי א"ל נאנסתי מהימן. האי דקאמר נפקד זה נאנסתי הוא הדין נמי הוה טעין נגובה לו או נאבדה היה פטור דרש"ח הוא ושי"ח פטור מנגבה ואברה. כל מה ש"ה אמר נאנסתי דאפי' (ב) שואל דחייב על הכל פטור אי טעין נאנסתי. או דלמא מצי אמר ליה המפקד אם איתא החזרת לי שטרך בידי שיש לך משלי כך וכך מאי בעי: א"ל אפי' הכי נאמן: אמר ליה ולטעמין כי אמר ליה נאנסתי מי מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי. אלא לא מצי א"ל הכי נמי בהחזרת לך לא מצי א"ל שטרך בידי כו':

(א) נראה דע"ס ו'ל' דלפי ע"ס דמיי כ"י